

ŠOLA V PRIMEŽU PREDPISOV, PRIČAKOVANJ STARŠEV IN PRAVIC OTROK / Barbara Kampjut,

ravnateljica / OŠ Franceta Bevka

Kaj se zgodi, kadar kriza ni več izjema, temveč pravilo naše družbe?

M. Benasayag, G. Scmit

UVOD

V slovenskem šolstvu vlada občutek, da je ves čas izredno stanje. Pri svojem delu ravnateljice na eni izmed ljubljanskih osnovnih šol, ko dan za dnem rešujem »nujne« in nujne primere, mirim strasti in iščem ravnovesje med starši, šolo in zakonodajo, ugotavljam, da sta se pravzaprav oblikovali dve kategoriji kriznih dogodkov. Prva so običajni dogodki, do katerih prihaja v šoli vsak dan (izgubljeni copati, pozabljen zvezek, zakaj morajo otroci do drsališča peš, prerivanje pri košarki v žaru igre in manjše praske, pripis učiteljice na koncu naloge, naj se učenec naslednjič bolj potruži, hrana, ki je otrok ne mara ...) in so postali krizne situacije, ki zahtevajo nujno posredovanje staršev. Če učitelj ne prepozna dovolj hitro, kako poseben in izjemen je njihov otrok, ga starši o tem odločno podučijo, saj mu ne zaupajo, da ve, kaj je za njihovega otroka najbolje. Če učitelj ni dovolj dojemljiv za starševska navodila, je na vrsti ravnatelj, in če tudi ravnatelj ne sprevidi, kako resna je zadeva, je na vrsti inšpektorat za šolstvo.

Druga kategorija pa so neobičajni in po navadi nasilni dogodki, ki s svojo resnostjo presegajo okvire šolskega okolja, vanje pa so največkrat vpleteni otroci s hudimi čustveno-vedenjskimi motnjami. Reševanje take problematike zahteva poleg poglobljene šolske obravnave tudi resno angažiranost staršev ter hitro ukrepanje zunanjih institucij. Žal šole vedno znova ugotavljamo, da smo velikokrat nemočne, saj učitelji nimamo dovolj specialnih znanj za delo s takšnimi otroki, starši krivdo za otrokove težave iščejo v šoli, zunanje institucije delujejo počasi, možnosti za hitro in učinkovito pomoč otroku, razredni skupnosti, v katero je otrok vključen, in učiteljskemu zboru pa omejujejo številni predpisi in pomanjkljiva zakonodaja. Kadar

se pridružijo še pritiski z odvetniki in mediji, se nam zdi, da smo se znašli v primežu predpisov, nerealnih pričakovanj ali bolje rečeno zahtev staršev in pravic otrok.

ZAKAJ NAŠI MALČKI VEDNO TEŽJE POSTAJAJO ŠOLARJI?

V duhu modernega časa, ko je treba biti najlepši, najpametnejši in najuspešnejši, svoje otroke vzgajamo intelektualno in fizično, pozabljamo pa na čustveno vzgojo. Starši otroke vozijo z ene dejavnosti na drugo: na šport (telo mora biti lepo razvito), na tečaj angleščine (otrok mora biti pameten in znanje jezikov je nujno potrebno), nato je treba zaviti še v nakupovalni center (otrok nujno potrebuje nove športne copate) ... Ob tej dirki in projektnem ukvarjanju z otrokom pa starši sploh ne opazijo, da med njimi in otroki nastaja velika komunikacijska (Galimberti 2015) in čustvena praznina, ki je ne more nadomestiti nobena varuška, noben trener, noben učitelj. Otrokovim želim se takoj ugoditi, saj starši zamenjujejo želje in potrebe otrok. Želje so velikokrat podkrepljene z jokom, jok pa v starševskem slovarju pomeni, da je otrok žalosten in nesrečen, kar starše hitro prepriča, da gre za resnično potrebo, in ne željo. Potrebo, ki mora biti takoj zadovoljena, pri tem pa pozabijo, da so potrebe hrana, voda, spanje, varnost, ljubezen ... Otrok, ki pride v šolo, nenadoma ugotovi, da učiteljica ne izpolnjuje želja, zato postane žalosten in nesrečen. Doma potoži, da noče več v šolo, ker se tam ne počuti dobro, in to je za starše znak, da je v šoli nekaj hudo narobe, zato sledi njihova takojšnja intervencija. Takšni starši tako kot njihovi otroci težko ponotranjijo šolska pravila, še težje pa sprejmejo dejstvo, da je njihov otrok postal del razredne skupnosti, kjer ni več edini, in sicer v pomenu, da mu takoj ugodimo oz. takoj priskočimo na pomoč.

Permisivna vzgoja oz. vzgoja, kjer se vzgaja z besedo DA in je beseda NE prepovedana, kjer so prepovedani pogojniki, kjer otroka sprašujemo tudi stvari, ki so jasne in niso v njegovi pristojnosti, je pripeljala do tega, da so vsi naši otroci na neki način »otroci s posebnimi potrebami«, strokovnjaki pa opozarjajo, da gre pravzaprav za porast razvajenih in narcisoidnih osebnosti. Otrokom je težko ubogati, ne da bi se pregovarjali, ne sprejmejo besede ne, in ker so navajeni pretirane hvale, je vse drugo, kar ni pohvala, negativna kritika, ki sproži odpor do šole.

V razgovorih s starši opazimo, da ti vedno večkrat izrekajo naslednje besede: »Moj otrok mi je tako povedal in jaz mu verjamem. Nimam razloga, da mu ne bi verjel.« Ob tem ugotavljamo, da starši v šolo prihajajo s predpostavko, da učitelji lažejo. Vedno težje sprejmejo, da otroci povedo svojo različico zgodbe, in sicer tako, kot jo je dožela njihova otroška duša, odrasli pa naj bi jim s svojim izkušnjami pomagali dogodek ovrednotiti. Starši pa otrokovo stisko preslikajo nase in se z njo poistovetijo do te mere, da občutijo stisko tudi sami, zato vsak otroški prepir ovrednotijo kot nasilje oz. nadlegovanje, vsako učiteljevo vzgojno ukrepanje pa kot krivico. Z otrokom na dolgo in široko razpravljajo o vsaki besedi, ki jo je izrekel sošolec ali učitelj, o vsaki praski, četudi jo je dobil mimogrede, ko se je spotaknil na šolskem igrišču. Številna vprašanja, obarvana s čustveno interpretacijo prizadetih staršev, otroka počasi usmerjajo v razmišljanje, da je vse, kar se mu zgodi v šoli, nasilje ali vsaj krivica. Pretirano zaščitniško vedenje, ki otrokom odvzema možnost normalne socializacije, pri otrocih vzbuja tudi strahove. Opazimo, da si nekateri otroci ne upajo ničesar več: ne na tobogan ne na kolo, kaj šele na drevo. Začelo se je dogajati,

da nekateri starši ne dovolijo več svojim otrokom opraviti praktičnega dela kolesarskega izpita, ki poteka na cesti. Čeprav za varnost poskrbijo policija, učitelji in starši prostovoljcev, menijo, da je to za otroka prenevarno.

Starši bi v svoji ljubezni radi otroke zaščitili in ubranili pred vsemi nevarnostmi in stresnimi situacijami, pri tem pa pozabljamo, da se ne da odrasti, ne da bi včasih bolelo koleno, včasih pa tudi duša. Starši v svoji pretirani skrbi in zaščiti pred telesnimi in duševnimi bolečinami otrokom odvzemamo možnost izkustvenega učenja. Kakor da smo pozabili, da otroci potrebujejo tudi prepire, saj se le tako lahko naučijo spopasti s problemom, razreševati konflikte in se naučiti, kako naslednji dan pristopiti k prijatelju, ki ti je včeraj skril copate ...

Učitelji oz. strokovni delavci smo se znašli pred težavno nalogo. Staršem bo treba vedno pogosteje z vso

odgovornostjo, brez moraliziranja in posploševanja, povedati, kdaj so otrokove težave v šoli posledica domače vzgoje oz. domačih pravil. Do otrok in njihovih težav pa ne glede na to, kako globoko so posledica razvajanosti, ne smemo postati brezbržni. Postavljanje okvirjev, znotraj katerih se z otrokom pogajamo, ne pa pregovarjamo, učenje sprejemanja odločitev in odgovornosti za sprejete odločitve, sprejemanje šolskih pravil in upoštevanje splošnih družbenih norm, je naša naloga, ki izhaja iz prvega dela besede vzgojno-izobraževalno delo, in ta naloga nam zaradi vse večjih pritiskov staršev ni bila odvzeta.

Danes strokovnjaki govorijo o več kategorijah medvrstniškega nasilja, kot so fizično, odnosno, verbalno, spletno in spolno, in se sprašujejo, ali je medvrstniškega nasilja več kot včasih. Ker ga je težko izmeriti, je jasno predvsem to, da se pojavljajo nove oblike in da se je povečala občutljivost na pojav

medvrstniškega nasilja. Ugotavljajo tudi, da nekateri dejavniki delujejo na večjo varnost oz. rizičnost šol za pojavljanje medvrstniškega nasilja, in med njimi je tudi ta, da šolska kultura določa razširjenost medvrstniškega nasilja. Šolska kultura je sistem vrednot in prepričanj, ki jih zagovarja šola, ter učnih in izobraževalnih pričakovanj. Vključuje stališča učiteljev in vodstva o naravi medosebnih odnosov, stališča do odgovornosti, učenja. Miselnost šole (njene vrednote, pričakovanja in stališča ...) mora biti jasna (Pečjak 2015), voditi mora k enotnemu vzgojnemu delovanju strokovnih delavcev. Če ima šola nejasne meje, kdaj so kršena šolska pravila, če so pravila glede nasilja, neopravičenega izostajanja, motenja pouka ... ohlapna, odvisna od učiteljevega osebnega pojmovanja resnosti problema, to pri otrocih krepi neustrezne načine funkcioniranja in vedenja. Otrok ob tem pomanjkljivo oblikuje vrednote, izogibanje sprejemanju odgovornosti ali celo nasilje pa

se mu zdi sprejemljiv način za uveljavljanje v življenju. Na naši šoli veliko časa namenjamo vzgojni problematiki. Redno evalviramo vzgojni načrt, dopolnjujemo šolska pravila in hišni red, najpomembneje pa je, da smo se zavezali k enotnemu vzgojnemu delovanju. Ločujemo vzgojni odziv in vzgojni ukrep, kar dajemo staršem jasno vedeti.

Vzgojni odziv je vsako verbalno in neverbalno učiteljevo vedenje, ki zadeva določeno vedenje posameznega učenca ali skupine v šolskih situacijah, ki jih učitelj izvaja, vodi, nadzoruje ali je vanje vpleten na posreden način. Vzgojni odziv je del učiteljeve strokovne kompetence, ki mu omogoča, da učinkovito poučuje, vzgaja in kontrolira šolsko situacijo, in je avtonomna strokovna odločitev in delovanje učitelja. Vzgojni odziv implicitno ali eksplicitno vsebuje učiteljevo navodilo za ravnanje in je kot tak za učence obvezujoč. Večkratno zaporedno neupoštevanje učiteljevega navodila za delo in ravnanje učencev predstavljajo kršitev šolskega reda, katerega posledica je vzgojni ukrep.

Učitelj avtonomno presodi, ali določeno ravnanje in vedenje posameznih učencev lahko še obvladuje v okviru svojega vzgojnega odzivanja ali pa je potrebno vzgojno ukrepati. V tem primeru obvesti razrednika, svetovalno službo in največkrat tudi ravnateljico, ki se skupaj odločajo o naravi vzgojnih ukrepov za posameznega učenca (Vzgojni načrt OŠFB 2015). V proces vzgojnega ukrepanja so takoj vključeni starši, v procesu vzgojnega odziva pa to ni nujno, saj se učencu da možnost, da svoje neprimerno vedenje popravi. Naša vzgojna obravnava vedno zajema tako žrtev kot nasilneža, običajno pa tudi t. i. učence opazovalce. Tiste učence, ki aktivno spodbujajo nasilneža s pripombami ali smehom, kot tudi tiste, ki nasilje le opazujejo in vanj ne posežejo. Učenci se morajo zavedati, da kot opazovalci s svojim odzivom na medvrstniško nasilje lahko pomembno vplivajo tako na potek nasilnega dogodka kot na pogostost njegovega pojavljanja.

V naš vzgojni načrt smo tudi zapisali, da je v primerih, ko je ogrožena

varnost ali zdravje posameznika ali ko gre za grob in nedopusten napad na osebno integriteto posameznika, učenca ali učitelja, učitelj dolžan storilca takoj odstraniti iz skupine in se dejanje individualno obravnava po predvidenem protokolu v svetovalni službi ali pri drugih strokovnih delavcih šole. V primerih skrajne nevedljivosti učenca šola pokliče starše in jim preda otroka. Starši so se dolžni podrediti zahtevi šole.

Naše vzgojno delovanje lahko opišem z besedami, da zagovarjamo ničelno toleranco do neprimernega vedenja, kar pomeni, da odreagiramo oz. vzgojno delujemo ali ukrepamo ob vseh oblikah takšnega vedenja, kar vključuje tudi ničelno toleranco do nasilja. Opazimo pa, da se izraz nasilje zlorablja, da starši prav vsak prepir med otroki že označujejo kot medvrstniško nasilje, prav tako ne dopuščajo možnosti, da do kakšne poškodbe pride zaradi tekmovalnosti, žara igre ali nesrečnega slučaja. Sonja Pečjak pravi, da vsakega neželenega vedenja ne moremo označiti za medvrstniško nasilje. Učenci oz.

fantje se pogosto igrajo grobe igre, ki vključujejo borbo (fizični stik) oz. boj brez želje povzročiti škodo drugemu. Otroci se med seboj tudi dražijo z imeni, in če to vedenje ni ponavljajoče in gre za po moči enakovredne otroke, to ni medvrstniško nasilje, je pa treba tako vedenje takoj zaustaviti. V šolskem prostoru so tudi ekscesi in disciplinski prekrški, pri katerih gre za enkratni napad, ustrahovanje in nadlegovanje, a to še ni medvrstniško nasilje, mora pa seveda šola dogodek skrbno raziskati in vsem vpletenim jasno pokazati, da gre za neprimerno vedenje, ki ga šola ne tolerira (Pečjak 2015). Včasih se zgodi, da starši ne odstopijo od svojega prepričanja, da je njihov otrok doživel medvrstniško nasilje, in takrat se na šolo začnejo izvajati pritiski, ki jim po navadi sledi še prijava na inšpektorat za šolstvo.

Učitelji najlažje opazimo fizično in verbalno nasilje, pri takem nasilju

tudi takoj in odločno posredujemo ter obravnavamo neprimerne oblike vedenja. Relacijsko nasilje (socialno izključevanje, manipuliranje z medosebnimi odnosi, čustveno ustrahovanje), ki je bolj prikrito in bolj razširjeno med dekleti, pa je težje opaziti. Ko ga opazimo oz. smo nanj opozorjeni, je tudi težje pristopiti k obravnavi oz. reševanju, saj se ob razkritju nasilnež oz. nasilnica zateče k čustveni prizadetosti, kar starše pogosto prepriča, da je bil žrtev pravzaprav njihov otrok, njegovo nasilje pa le obramba. Pomembno je, da si v šoli pred relacijskim nasiljem ne zatiskamo oči, da smo nanj enako občutljivi kot na fizično ali verbalno nasilje, da opazimo dogajanje, da smo pozorni in da ne minimaliziramo posledic takšnega nasilja, saj pri dekletih lahko vloga žrtve takšnega nasilja vodi v samopoškodovalno vedenje.

V šolah pa se sedaj soočamo z »novo« obliko nasilja, spletnim nasiljem.

Strokovnjaki ugotavljajo, da je spletno nasilje podaljšek relacijskega/odnosnega nasilja, ki se pojavlja v šoli; žrtve pri tradicionalnem nasilju pogosto postanejo nasilneži pri spletnem nasilju, saj naj bi s tem izravnali svoj položaj in se tako maščevali nasilnežu (Pečjak 2015), mi pa opazamo tudi, da učenci, ki so žrtve šolskega nasilja, pogosto postanejo tudi žrtve spletnega nasilja. Spletno nasilje je vse večji problem tudi v slovenskem prostoru, in čeprav se največkrat dogaja zunaj šole, saj smo osnovne šole postavile jasna pravila glede uporabe mobilne tehnologije v času pouka, postaja del šolske problematike. Popoldanski valovi spletnega nadlegovanja pljuskajo v dopoldanski čas, ko se otroci in mladostniki srečajo, in pod vplivom dogodkov, ki so se zgodili na spletu, sprožijo nove valove nasilja, tokrat verbalnega ali celo fizičnega. V raziskavah, ki so jih začeli opravljati, ugotavljajo, da povzroča spletno nasilje v primerjavi

s tradicionalnim šolskim večjo depresivnost, več samomorilnih misli in več samopoškodovanja. Na to vpliva več dejavnikov: največkrat anonimnost nasilneža, izoliranost žrtve, veliko opazovalcev in občutek nemoči, saj imajo vsi dostop do spleta, poleg tega jim starši lahko manj pomagajo (Pečjak 2015). Šole smo se začele zavedati, da je spletno nasilje tudi del šolske vzgojne problematike, in smo začele v svoja pravila šolskega reda dodajati spletno nasilje kot hujšo kršitev. Tudi naša šola ni nobena izjema (učenec je izdelal lažen in žaljiv profil na Facebooku, učenki sta se zmerjali prek Aska, prek Aska nadlegovanje in hujskanje k sovraštvu določene učenke). Ko smo za te primere izvedeli, smo se z njimi pogumno spopadli, o stvareh obvestili starše, ki so potem posredovali pri svojih otrocih, v enem primeru pa smo obvestili celo policijo. Zato smo v naših Pravilih šolskega reda za spletno nasilje oz. nasilje po elektronskih medijih opredelili:

- širjenje neresničnih in zlonamer-nih informacij o nekom; blatenje imena šole, delavcev in učencev šole;
- spletno nadlegovanje ali zalezovanje (ponavljajoče se nadlegovanje z neprijetnimi sporočili, obtožbami in grožnjami za poškodovanje);
- kršenje pravice do zasebnosti, nepooblaščen razkrivanje osebnih podatkov tretjih oseb ipd.;
- prevzemanje identitete (pošiljanje slik, sporočil v imenu druge osebe, lažno predstavljanje);
- izdelava žaljive spletne strani ali profila, sovražen govor (Pravila šolskega reda OŠ Franceta Bevka 2015).

Bolj kot izdelana šolska pravila pa je pomembno zavedanje, da naši mladi »zaslonarji« željno in nenadzorovano srkajo podobe televizijskega in računalniškega sveta, v katerem vlada iluzija uspeha, varnosti, ljubezni in lepote, in verjamejo ter zaupajo spletnemu komuniciranju, v katerem vlada iluzija priljubljenosti, sprejetosti in prijateljstva. Za obdelavo vseh podatkov digitalnega sveta, s katerimi so mladostniki zasičeni, potrebujejo pomoč,

zato menim, da moramo takoj začeti z njihovo digitalno vzgojo. Slovenija je trenutek, ko bi lahko v šolah v sklopu rednega pouka začela sistematično in načrtno otroke medijsko opismenjati in vzgajati za virtualni svet ter bi jih s tem opremila za »življenje« v njem, pravzaprav že zamudila. Zdaj so »SnapChat«, Ask, »Facebook«, »Instagram«, »Tumbler in podobna družabna omrežja realnost vsakega mladega človeka, v katero so dobesedno prisiljeni. V potrošniški družbi, kjer je treba blago reklamirati, da je sploh opaženo, se širi navada, da se morajo tudi mladi »reklamirati«. Občutek imajo, da živijo samo, kadar se razkazujejo, zato veliko mladih svojo identiteto zamenjuje z oglaševanjem podobe. Kdor ne izžareva večje privlačnosti kot drugi, kdor se ne izpostavlja, ga ne opazijo, ga ne slišijo, ne vidijo, jih ne zanima, ga preprosto ni. Zato mladi pravijo, da če te ni na spletu, te ni. Da bi bili, se morajo torej kazati. In kdor nima ničesar pokazati, razkazuje svojo notranjost (Galimberti 2015). Ne-spametno in brezskrbno. Nepoučeni in neizkušeni se podajajo v digitalni svet, kjer se izpostavijo in s tem tvegajo, da postanejo žrtve medvrstniškega nasilja ali celo kakšnega hujšega nasilja. Kdo od staršev ali učiteljev si upa spustiti otroka na cesto, dokler ne obvlada vsaj osnovnih pravil? Našim otrokom, ki bodo vedno več časa preživeli v digitalnem svetu, moramo čim prej omogočiti digitalno vzgojo, kjer je prvi cilj spletna trdoživost in digitalno državljanstvo. Naši otroci potrebujejo spletno trdoživost, da bodo znali poskrbeti zase in da bodo uspešno krmarili z nelagodnimi situacijami na spletu, in potrebujejo digitalno državljanstvo, da bodo znali skrbeti za svet okoli sebe. »Digitalno državljanstvo odraža norme in etiko odgovorne in primerne uporabe tehnologije.« (Gold 2015)

OTROCI S ČUSTVENO-VEDENJSKIMI MOTNJAMI

Največje stiske pa doživljamo vsi vpleteni v vzgojno-izobraževalni proces, kadar se soočimo s problematiko otrok s hudimi čustveno-vedenjskimi motnjami. Otrok s čustveno-vedenjskimi motnjami ne zmore opraviti šolskega

dela, navodilom ne sledi ali pa jih ne upošteva, pouk moti s proizvajanjem različnih glasov, prepevanjem, ponavljanjem določenih besed, s sprehajanjem, nagajanjem sošolcem in ignoriranjem učitelja. Kritike njegovega vedenja, opozorila, prepovedi in zahteve, da naj ne moti drugih učencev, povzročijo hude čustvene izbruhe z agresivnim vedenjem (kričanje, da sovraži šolo, učiteljico, preklinjanje, brcanje, divjanje po razredu ali šoli, uničevanje predmetov). Če ima v roki svinčnik ali kakšen drug predmet, je lahko tudi nevaren, saj zamahuje proti drugim učencem ali odraslim na način, ki lahko pripelje tudi do nevarnejših poškodb.

Ko učitelj prepozna, da ima otrok težave pri vključevanju v skupino, pri spremljanju pouka, da ima primanjkljaje pri socialnih veščinah, začne o otrokovih težavah redno obveščati starše. Ko učitelj ugotovi, da je s klasičnimi vzgojnimi pristopi pri spreminjanju vedenjskih vzorcev tega otroka neuspešen in ne more strokovno ugotoviti, ali gre za razvajanost, trmo, izsiljevanje ali pa morda za patologijo, se vključita v delo z otrokom in starši svetovalna služba in vodstvo. V razgovorih s starši se največkrat izkaže, da so v glavnem neučinkoviti pri reševanju problematike ali pa popolnoma neodzivni, ko dobijo občutek, da je začela šola nanje preveč pritiskati, pa se skoraj praviloma obrnejo proti njej. Ker se težave samo stopnjujejo, poskusimo vključiti zunanje institucije (terapevtske službe, pediatrična klinika), staršem pa predlagati, da sprostijo postopek o usmerjanju otroka s posebnimi potrebami. Šola poskuša pomagati otroku s čustveno-vedenjskimi težavami, preostale otroke pa zaščititi in jim omogočiti normalen pouk, ob tem pa se mora »spopadati« s starši, ki preidejo vse faze, od zanikanja, jeze in razočaranja nad šolo in šolskim sistemom, včasih tudi do groženj z mediji in odvetniki. Šola nima zaposlenega kadra s specialnimi znanji, poleg tega nima ustrezne in hitre podpore ustreznih institucij, na državni ravni ni jasno, kako naj ravnamo s takšnimi otroki. Potrebujemo zakonsko podlago, na

osnovi katere bi starše in otroka napotili na ustrezno obravnavo pri ustrezni ustanovi (svetovalnice, psihologi, pedopsihiatri, družinske terapije ...). Želimo si možnost ambulantne obravnave pri pedopsihiatrih ali psihologih (enkrat do večkrat tedensko), kjer bi otroka diagnosticirali in opredelili cilje obravnave, odločili bi se, ali naj otrok ostane v šoli z dodelitvijo ustrezne pomoči ali bi ga napotili v drugo ustrezno ustanovo (hospitalizacija).

Odgovornost se mora porazdeliti: odgovornost šole je, da take otroke prepozna, odreagira s svojimi standardnimi postopki in v primeru neučinkovitosti pravočasno napoti otroka in starše na ustrezne zunanje institucije, ki naj nato prevzamejo odgovornost za nadaljnjo obravnavo tega otroka. To pa se mora zgoditi hitro, kajti čas v življenju otrok teče hitreje kot pri odraslih, zato je čakanje po več mesecev ali let na odziv in ustrezno rešitev strokovnjakov, ki bo zadostila vsem predpisom, pa čeprav niso napisani v korist otroka, moralno nedopustno in škodljivo za nadaljnji razvoj otroka. Ob tem pa ne smemo pozabiti, da škodo utrpijo tudi drugi učenci, ki ob čustvenih izbruhih svojega sošolca vsakodnevno doživljajo stiske in so vse preveč pogosto prikrajšani za miren pouk.

ZAKLJUČEK

Je res vsega kriva permissivna vsedopuščajoča vzgoja brez jasnih mej ali pa je krivo tudi to, da živimo v dobi, ki jo Galimberti opisuje kot dobo, ki brez dvoma razkrinkava slepilo modernosti, češ da človek lahko vse spreminja po svoji volji. Sprašuje se, ali smo res že prišli do točke, ko se družba čuti odvezano načelom in prepovedim, ter ali bomo res pristali na to, da je nujno samo to, da zavarujemo sebe. Vsi, ki delamo na področju vzgoje in izobraževanja, zagotovo vemo, da človek ne more sveta in družbe spreminjati po svoji volji, zato ne smemo pristajati na resignirano ugotavljanje, da vrednot ni več in da etično ravnanje izgublja svojo vrednost. Znašli smo se pred številnimi in zahtevnimi nalogami, ki zahtevajo naše takojšnje ukrepanje, če želimo mladim dokazati, da

sta njihova resnični in virtualni svet lahko varna ter da se je v življenju vredno truditi.

- Nenehno moramo opozarjati na »stranpoti«, na katere je v želji po iskanju popolnega otroka in zaradi vplivov moderne družbe zašla družinska vzgoja. Staršem je treba z vso odgovornostjo predstavljati, kdaj so otrokove šolske težave rezultat domače vzgoje oz. domačih razmer in pravil, in ne pristajati več na predpostavko, da ima otrok težave samo v šoli in zaradi šole ter da strokovni delavci o otrokovem vedenju v šoli lažemo.
- Vsi zaposleni v šoli si moramo prizadevati za takšno šolsko kulturo, ki ne bo dopuščala neprimernih oblik vedenja. V sklopu preventivnega delovanja je izredno pomembno, da se vključi tudi delo s t. i. učenci opazovalci, ki imajo pomembno vlogo pri medvrstniškem nasilju.
- Odločno ravnanje v situacijah, ki presegajo vzgojno ukrepanje v okviru šolske zakonodaje; doseči je potrebno hitro in učinkovito sodelovanje različnih institucij.
- Vključitev digitalne vzgoje v kurikulum. Naša naloga je, da otroke in mladino medijsko opismenimo, da bodo znali ločiti realen svet od izmišljenega ter kritično pristopati k medijskim vsebinam in izbiri medijev; da jim privzgojimo spletno trdoživost, da bodo kos spletnim tveganjem, in jim damo spletno državljanstvo, da bodo etično in odgovorno uporabljali digitalno tehnologijo.

Literatura

- Galimberti U. (2015) *GROZLJIVI GOST: nihilizem in mladi*. Modrijan, Ljubljana.
- Pečjak S. (2014) *Medvrstniško nasilje v šolah*. Filozofska fakulteta, Oddelek za psihologijo, Univerza v Ljubljani.
- Gold J. (2015) *Vzgoja v digitalni dobi*. Didakta, Radovljica.
- Kampjut B. (2010) *Knjiga v dvoboju z računalnikom in televizijo*. Didakta, Radovljica.
- Vzgojni načrt Osnovne šole Franceta Bevka. Letni delovni načrt. (2015) Ljubljana.

Pravila šolskega reda Osnovne šole Franceta Bevka. Letni delovni načrt. (2015). Ljubljana.